

„Macedónia egy jól működő soknemzetiségű ország”

Interjú őexcellenciájával, Darko Angelovval, Macedónia nagykövetével

“Macedonia is a functional multi-ethnic society”

interview with His Excellency Darko Angelov, Ambassador of the Republic of Macedonia

■ **Első kérdésem az ország nemzetiségi összetételére vonatkozna. Ókori makedón, bizánci, szláv és török hatás is érte az országot. Mely főbb nemzetiségi csoportok találhatóak ma Macedóniában?**

– Macedónia lakossága alig haladja meg a kétmilliót. A népesség közel 65%-a macedón nemzetiségű, a macedón nyelvet beszélik. Országunk lakosságának kb. 25%-át teszi ki az albán népcsoport, míg a többiek a törökök, szerbek, romák és vlachok közé tartoznak. A teljes népesség majdnem 70%-a ortodox vallású, míg kb. 30%-uk muszlim, katolikusok csak kevesen vannak.

■ **Vannak nemzetiségi feszültségek az országban, és ha igen, hogyan jutnak ezekkel dűlőre?**

– Macedónia egy jól működő soknemzetiségű ország. A nemzetiségek érzelmeinek tiszteltetben tartása miatt nem is használjuk a „kisebbségi” szót, inkább „nem a többséghez tartozónak” nevezük őket. Koalíciós kormányunk van, melyben számos fontos posztot albán, vagy más nemzetiségű politikusok töltenek be. A macedón alkotmány értelmében minden olyan nemzeti kisebbség, melynek számaránya a 20%-ot meghaladja, széles körű nyelvhasználati jogokkal rendelkezik; használhatják anyanyelvüket a parlamentben, a bíróságokon és a hivatalokban is. Számtalan törvényt, melyek különösen érintik a nem többségi lakosságot, csak egy ún. kettős többséggel lehet megváltoztatni. Ez annyit jelent, hogy nem elegendő az összes szavazat többségét megszerezni, hanem szükség van a nem macedón képviselők támogatására is. Azokban az önkormányzatokban, ahol egy nem macedón népcsoport aránya meghaladja a 20%-ot, annak nyelve is használható hivatalos nyelvként. Az oktatásban is használható a nem többségi nyelv, annak minden szintjén.

■ **1963-ban pusztító földrengés rázta meg ezt a hegyekkel tarkított országot, több mint**

1000 ember életét kioltva. Sikerült Szkopjét teljesen újjáépíteni, vagy még mindig magán viseli a pusztítás nyomait?

– Sikerült. A földrengést követően óriási nemzetközi összefogás jött létre annak érdekében, hogy újjáépítsük a várost. Még olyan országok is képesek voltak együttműködni az újjáépítés érdekében, mint az USA vagy a Szovjetunió. Az új épületeket japán építésszek és várostervezők tervezték, akik jól eligazodnak a földrengések által veszélyeztetett területeken. Érdekes színfoltja a történelemnek, hogy itt találkoztak szovjet és amerikai csapatok először a II. világháborús berlini, Elba menti találkozót követően.

■ **Ha már a múlt maradandó nyomairól beszélünk: miként kezelte Macedónia Jugoszlávia felbomlását?**

– A türelem és a fokozatosság politikáját alkalmaztuk a jugoszláv néphadsereggel szemben.

■ **“With my first question I wanted to establish the ethnic mix of the country. There were Ancient Macedonian, Byzantine, Slavonic, and Ottoman influences in the state. What are the main ethnic groups in Macedonia today?”**

“The population of Macedonia is just over 2 million. About 65% of them are ethnic Macedonians who speak Macedonian. We have about 25% Albanians, the rest are ethnic Turks, Serbs, Roma and Vlachs. Almost 70% of the population is Orthodox Christian, there are about 30% Muslims and we have few Catholics.”

■ **“Do you have ethnic problems and if you do how do you cope with them?”**

“Macedonia is a functional multi-ethnic society. To make sure that we don't hurt the feelings of anybody we don't even use the world 'minority', we say 'non-majority'. We have a coalition government and the ethnic Albanians and other communities are part of the government holding key ministerial posts. According to the Macedonian constitution, non-majority communities exceeding 20% of the overall population have extensive language rights, such as communication in their own language in parliament, courts, and the public administration. Moreover, a long list of laws that are of particular interest to the non-majority communities, in order to be adopted and changed, the parliament has to provide a so-called double-majority, i.e. in addition to the majority of votes generally needed, the majority of non-ethnic Macedonian MPs have to also vote in favour. Municipalities with more than 20% non-ethnic Macedonian population, have the language of the other community also in official use. Education is also provided in the languages of the non-majority ethnic groups at all levels.”

Akkori elnökünk és miniszterelnökünk kiváló diplomáciai képességeikkel elérték, hogy a jugoszláv hadsereg békés körülmények között hagyja el Macedónia területét. Nem felejthetjük el azt a tényt sem, hogy jelentős jugoszláv haderő állomásozott a NATO-tag Görögország és Macedónia határán. Macedónia az egyetlen olyan volt jugoszláv tagállam, mely békés úton vált önállóvá.

■ **Mi lehet annak az oka, hogy míg a délszláv háború éveikig elhúzódtott iszonyatos emberi és gazdasági károkat okozva, mely aztán az egykori tagállamok önállóságához vezetett, addig Macedóniában nem voltak jelentős harci cselekmények?**

– Az „aktív pozitív hozzáállás” politikáját folytattuk a szomszédainkkal való viszonyban. Országunknak nincsen tengerpartja, Albánia, Bulgária, Görögország, Koszovó és Szerbia határol bennünket. Szomszédainkkal kapcsolatban néhány kihívással kellett megküzdenünk, a legutóbbi Koszovó függetlenségének elismerése volt, mely kezdetben egyúttal persze rontott a Szerbiához fűződő kapcsolatainkon, de már visszatértünk a normális kerékvágásba, hiszen számunkra a Belgrádhhoz és Pristinához fűződő viszony is kulcsfontosságú. A 80-as évek végén Görögország minden nemzetközi fórumon megpróbálta megakadályozni országunk önállósá válását, ugyanis Észak-Görögországban is található egy Makedónia nevű tartomány. Szerbia volt a legfőbb kereskedelmi partnerünk és a legfőbb út, melyen át eljutottunk a nyugati országok piacaira, ezért a Belgrádra kirótt embargó minket is sújtott. Ezzel egy időben a görög kikötőkön át a nemzetközi piacokra vezető másik fő kereskedelmi kijáratunkat is bezárták előttünk több mint egy évre, a görögök ezzel a gazdasági embargóval országunk nevének megváltoztatását akarták kicsikarni tőlünk. Fájdalmas kompromisszumokat kellett kötnünk, hogy feloldjuk a görög–macedón határzárát és hogy tagjai lehessünk az ENSZ-nek. Engedményt tettünk abban a tekintetben, hogy megváltoztattuk a zászlónkat, és alkotmányunkba bekerült egy olyan példátlan nyilatkozat, melyben kijelentjük, hogy nincsenek területi követeléseink egyetlen szomszédos országgal szemben sem. Azóta a „volt jugoszláv tagköztársaság” abszurd jelzőjét aggatták ránk (így kerültünk be az ENSZ-be is), ezt majd akkor felejthetjük el végleg, ha Görögország felülkerekedik az elnevezésből adódó vitán. Ez azonban mind a mai napig nem történt meg. Macedónia EU-tagjelölt, bár a görögök annak ellenére kívánják akadályozni a csatlakozást, hogy az összes feltételt teljesítettük és az Európai Bizottság is javasolta a csatlakozási tárgyalások megkezdését 2009-ben. Két értékes évtizedet veszítettünk az elnevezéssel kapcsolatos irracionális görög követelések miatt. Mindezalatt a Görögország felé irányuló kereskedelmi kapcsolatok virágoztak, a legtöbb befektető Görögországból érkezik Macedóniába, olyan fontos terü-

■ **“In 1963 there was a devastating earthquake hitting this mountainous country killing more than a 1000 people. Is Skopje completely rebuilt or still carrying the marks of devastation?”**

“It is. Following the earthquake there was a huge international effort to rebuild the city. Such countries as the United States and the Soviet Union working together became allies in the rebuilding process. The buildings were designed by Japanese architects and urban planners since they are well used to earthquakes. Perhaps it is also interesting as a historical fact that following the II World War after meeting at the river Elbe near Berlin, the Soviet and the American soldiers met at Skopje for the first time.”

■ **“Talking about lasting marks how did Macedonia cope with the dissolution of the former Yugoslavia?”**

“We were applying politics of patience and gradualism with the Yugoslav Army. Our President and Prime Minister at the time were excellent diplomats in negotiating the peaceful retreat of the Yugoslav army from Macedonian territory. We must not forget that Macedonia had a major military presence of the Yugoslav Army being on the border with Greece, a NATO member. Macedonia is the only former Yugoslav state that became independent by peaceful means.”

■ **“How come that while the Yugoslav wars lasted for years causing incredible human and financial devastation in former Yugoslavia, leading to independence to the republics there was no significant fighting in Macedonia?”**

“We followed what we call ‘active positive attitude’ towards our neighbours. We are a landlocked country and our neighbours are Albania, Bulgaria, Greece, Kosovo, and Serbia. We had some challenges to overcome with our neighbours. The latest being our recognition of the independence of Kosovo, which initially meant a deterioration of our relationship with Serbia, now fully back to normal as we find both Belgrade and Pristina of key importance to us. Greece was blocking Macedonia’s recognition as an independent country at every international forum because of our country’s name after Greece named its northern provinces also as Macedonia back in the late 1980s. With Serbia being our biggest trade

partner at the time and the main transport artery to western markets, we had to follow through the international embargo imposed on Belgrade. In the same instance, the other viable logistics route to the international markets via the Greek ports was simultaneously also closed for more than a year due to a Greek economic embargo on Macedonia pressuring for us to change the country’s name. Thus, we had to give painful concessions to unblock the Greek-Macedonian border and moreover, to have the country become a UN member. The Macedonian concessions included changing our flag and making an unprecedented explicit declaration in our constitution that we have no territorial claims towards any of our neighbours. Ever since we had to live with an absurd reference of the ‘former Yugoslav Republic of Macedonia’ under which we entered the UN, until Greece would overcome its differences over our name, something that is ongoing to this day. Macedonia is an EU candidate for membership, however Greece persists in blocking us from joining although the country has met all criteria for the start of accession talks, as recommended by the European Commission in 2009. We lost many valuable years, almost two decades, due to the Greek irrational claims over the name issue. Meanwhile our trade was flourishing with Greece and some of the biggest investors in Macedonia are Greek in such strategic sectors as banking, telecommunications

leteken, mint a bankszektor, a telekommunikáció és az energiaügyek. Ez is mutatja Macedónia nyitottságát Görögországgal szemben, mely a hívős fogadtatás ellenére is fennáll. Az elmúlt években Macedónia egy olyan átfogó makrogazdasági stratégiát követett, melynek eredményeként az ország az egyik legstabilabb maradt a jelenlegi gazdasági válságban makrogazdasági szinten. A Világbank szerint Macedónia a világ harmadik legjobb reformere és folyamatosan dolgozunk a fejlesztéseken.

■ **Őexcellenciájára terelve a szót, milyen végzettséget szerzett egyetemi tanulmányai során?**

– A hollandiai Utrecht egyetemén tanultam politológiát, míg a mesterfokozatú diplomámat a budapesti Közép-európai Egyetemen szereztem nemzetközi kapcsolatok szakon.

■ **Valószínűleg Ön a legfiatalabb Magyarországon szolgálatot teljesítő nagykövet. Elárulna nekünk valamit a korábbi pályafutásáról, munkáiról?**

– Az elnöki személyzet vezetője voltam és az elnök külpolitikai tanácsadója. Ezt megelőzően az Orosz Föderáció tanácsadójaként dolgoztam az Európa Tanácsnál Strasbourgban, ahol korábban foglalkoztam már Délkelet-Európával. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnél is dolgoztam politikai tanácsadóként és

kezdetben az International Crisis Group elemzőjeként. Rövid időszakokra a macedón kormány-nak is végeztem diplomáciai munkát, és az ENSZ-nek is kutattam. A macedón elnök ajánlott engem a budapesti nagyköveti posztra, mert úgy gondolja, hogy Magyarország Macedónia kiemelt régiós partnere. Szeretné, ha a két ország erősítené az együttműködést és szoros stratégiai kapcsolatokra törekszik. Magyarország elismeri a jól működő nemzeti politikánk területén tett erőfeszítéseinket. 2010 áprilisában jöttem nagykövetnek Budapestre, ahol nagyon is otthon érzem magamat, hiszen itt tanultam régebben. Ennél még fontosabb azonban, hogy feleségemmel is itt kezdemte randevúzni 2003-ban.

■ **Milyen hobbjai vannak?**

– A macedónok élete hasonlít az olaszokéhoz, a spanyolokéhoz, vagy a görögökhöz, az emberek az utcán töltik napjaikat. Szeretjük a szabadidőnket kávéházakban eltölteni, nézni az utca forgatagát egy-egy beszélgetés közben. A bazilika, illetve a Liszt Ferenc tér környékén található kávézók és éttermek erre az életvitelre emlékeztetnek engem, amit mi macedónok annyira szeretünk. Olyan emberként, aki rendszeresen jött Budapestre az 1990-es években a Forma-1-re és olyan felejthetetlen koncertekre járt, mint a Rolling Stones 1995-ös fellépése, örömmel várom, hogy a számos programot nyújtó Budapesten lehessen, hiszen ez a legfőbb hobbi.

■ **Mit kínál Macedónia a turistáknak?**

– Országunkat csak Délkelet-Európa Svájcaként szokták emlegetni, hiszen több 2000 méter-nél magasabb hegycsúcsunk és számtalan természetes tavunk van. A legtöbb magyar mostanában még csak átutazik Macedónián, hiszen az Égei-tenger partjára mennek nyaralni. Azt szeretnénk, ha megállnának Macedóniában, szeretnénk nekik kulturális, vallási érdekességeket, kikapcsolódási lehetőségeket nyújtani, hiszen Macedóniában találhatóak Európa legrégebbi templomai, legtisztább tavai, melyek szerepelnek az UNESCO világörökségi listáján is.

Mielőtt elkészítettem az interjút Angelov nagykövet úrral, két dolog nyugtalanított. Macedónia területe kb. egyharmada, egynegyede Magyarországnak, a nagykövet úr pedig valószínűleg a legfiatalabb Magyarországon dolgozó nagykövet. Nem tudtam, hogyan fogom tudni bemutatni egy ilyen kis ország jelentőségét az európai történelemben, és hogy hogyan tudom illedelmesen megkérdezni a nagykövet urat, hogy miként került ilyen fiatalon ilyen fontos pozícióba. Mielőtt azonban belevágtunk a beszélgetésbe, eloszlott minden aggodalmam, mert bár nagyon fiatal, nagyon jól kiismeri magát a történelemben, a politikában és a nemzetközi ügyekben és kiválóan képviseli országát. Csodálatos kalauza egy régióknak, mely annyi vérontást szenvedett el a múltban.

Lázár Ádám

and energy, speaking much about Macedonia's openness towards Greece despite its regressive attitude towards us. Throughout the years Macedonia maintained a comprehensive macro-economic policy resulting in a situation where in the middle of the ongoing global financial crisis my country remained one of Europe's macro-economically most stable countries. According to the World Bank, Macedonia is the world's 3rd best reformer and we are working on constant improvements."

■ **"Turning to you, what were you studying at university?"**

"At the University of Utrecht in the Netherlands I did an undergraduate degree in Political Science, whilst at the Central European University in Budapest I did a Master's degree in International Relations."

■ **"You are probably the youngest Ambassador based in Hungary. Tell us something about your previous career, postings?"**

"I was the Chief of Staff for the President and his acting Foreign Policy Advisor. Prior, I worked as an Advisor for the Russian Federation at the Council of Europe in Strasbourg, previously being at the same position, with the focus on South-eastern Europe. I have also

worked for the OSCE as a Senior Political Advisor and initially as an Analyst with the International Crisis Group. At brief intervals I also worked in public diplomacy for the Macedonian government and as a researcher for the UN. The Macedonian President recommended me to be posted as an Ambassador in Budapest as he believes that Hungary is a very important partner in the region. He wants us to intensify our co-operation, he wants close, strategic ties. Hungary recognises our achievements in our functional ethnic policies. I came to Hungary as an Ambassador in April 2010. I feel very much at home since I was a student here in Budapest. Even more important, I started dating my wife in 2003 here in Budapest."

■ **"What hobbies do you have?"**

"The Macedonian way of life is like the Italian, the Spanish or the Greek people live their lives on the streets. We enjoy spending our free time in cafes, watching life passing, while having discussions. The fine cafes and restaurants around the Basilica or at Liszt Ferenc tér very much remind me of this lifestyle we enjoy in Macedonia. As someone who used to come to Budapest in the 1990s for the Formula 1 and such unforgettable concerts as the Rolling Stones gig in 1995, I can only look forward to enjoying eventful Budapest as my main hobby."

■ **"What can Macedonia offer for tourists?"**

"We are called the Switzerland of Southeast Europe as we have many over 2000 metres high peaks and natural lakes. At the moment Macedonia is mainly a transit country for Hungarians spending their holidays on the Aegean coast. We want them to stay in Macedonia by providing cultural, religious and wellness interests for tourists as Macedonia boasts one of Europe's oldest churches and purest lakes, both registered by UNESCO as world heritage sites."

Before we met for the interview with Ambassador Angelov I had two worries. Macedonia is only 1/3rd, or 1/4th of the size of Hungary. The Ambassador is probably the youngest Ambassadors serving in Hungary. I was wondering how will I show the importance of such a small country in European history and how will I ask the Ambassador without being rude how does such a young man receive such an eminent position? Once Ambassador Angelov started talking my worries disappeared because he might be young but he is very well versed in history, politics and in international relations. He is an excellent diplomat of his country. He is an admirable guide of the region that had seen so many bloodsheds in the past.